

nog iets meer (3). Dan spreekt een minister alles tegen (4) en besluit nog iemand anders in het parlement (5).

Ik zie dat als een stel ringen die als in de Olympische vlag in mekaar haken. Beeldtaal verloopt inderdaad zelden lineair. Een simpele *Telefacts*-reportage barst van de herhaling, verdere uitwerking, enzovoort. Het is zelfs zo dat beeld en woord op TV mekaar tegenwerken. Laat ze naar Dehaene luisteren terwijl diens hoofd in beeld is. Geen probleem, want televisie werkt nu als (lineaire) radio. Maar maak dan een insert met zwemmende eendjes, terwijl Dehaene off-screen verder praat. De aandacht voor het woord verdwijnt bij vele leerlingen volledig.

Ik besluit daar niet uit dat we onze televisies moeten in brand steken, maar dat we in een tijd leven waar leerkrachten communiceren met het lineaire principe van het woord tegen leerlingen die volkomen gewoon zijn aan andere vormen van communicatie. We zijn omgeven door meerdere talen, en dus is een nieuwe aanpak nodig. Het woord moet natuurlijk niet verdwijnen, maar het kan en moet aangevuld worden waar nodig of wenselijk. Uiteindelijk ontstaat zo een meta-taal, die ik met enige flair voor romantiek weer 'moedertaal' zou noemen.

We overlopen nu eerst de algemene lijnen van het eerste semester. Het is duidelijk dat er een horizontale en een verticale structuur is.

Horizontaal voegen enkele lijnen de stof aan mekaar.

- Er is de probleemstructuur die het probleem van de *macht* in deze wereld behandelt. Die wordt uitgewerkt in vier delen, die op mekaar volgen.
- Ten tweede zijn er andere horizontale lijnen, zoals die van het *toneel*. De toneellijn trekt hier een band tussen deel 1/2 en deel 3 en wordt in het tweede semester vervolgd, waardoor

er een lijn doorheen het hele jaar is.

- Ten slotte is er de lijn van de *vrouw*, die we volgen als slaaf (oudheid), heks/hoer (middeleeuwen) en rebel (nu).

Verticaal is er dan de opbouw van elk stuk, die door middel van vergelijking en contrastwerking en aanvulling meer de logische toer opgaat. Hier zitten ook de mogelijkheden voor uitbreiding naar de actualiteit toe. In het derde deel bijvoorbeeld is er met de kwesties van *racisme* en *feminisme* volop gelegenheid voor eigentijdse discussies.

Essentieel lijkt me dat vanaf het derde deel duidelijk benadrukt wordt hoe de cursus in mekaar steekt. Vroeger kan dat ook al getoond worden, maar het heeft niet zoveel

Ik woon
in boeken
en ik leef in taal
verraden
door een vreemd
verhaal

Wie scherpte de pen
en schreef mij weg
wie snoerde mij de mond

Het blad
gescheurd
gekreukt
waait witter
in de wind
wordt leger
in de zon
en schrijvend
met het water
van de bron
benoem ik
elk woord
tot woonzaam oord.

Annemarie Sauer

T
U
S
S
E
N
D
O
O
R